

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 182 (XXVI) — Nr. 61

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 24 ianuarie 2014

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 470 din 14 noiembrie 2013 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală	2–4
Decizia nr. 491 din 21 noiembrie 2013 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor titlului VII „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, astfel cum aplicarea acestora a fost stabilită prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 27 din 14 noiembrie 2011	4–8
Decizia nr. 496 din 5 decembrie 2013 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ	9–11
★	
Opinie separată	11–12
ACTE ALE AUTORITĂȚII DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ	
1. — Regulament privind activitatea de control desfășurată de Autoritatea de Supraveghere Financiară	13–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 470**

din 14 noiembrie 2013

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 403 alin. 1
din Codul de procedură penală**

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Oana Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procurorul Iuliana Nedelcu.

Pe rol se află pronunțarea asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală, excepție ridicată de George Alin Constantin în Dosarul nr. 2.079/296/2013 al Judecătoriei Satu Mare — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 255D/2013.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 7 noiembrie 2013 și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea, în temeiul art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, a amânat pronunțarea pentru data de 14 noiembrie 2013.

Prin memoriul înregistrat la Curte la 8 noiembrie 2013, autorul excepției ridică, în mod direct, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 48 alin. (21) din Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

Prin Încheierea din 4 aprilie 2013, pronunțată în Dosarul nr. 2.079/296/2013, **Judecătoria Satu Mare — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală.**

Excepția a fost ridicată de George Alin Constantin cu ocazia soluționării unei cereri de revizuire.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că dispozițiile art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală aduc atingere prevederilor constituționale ale art. 24 privind dreptul la apărare și ale art. 131 referitor la rolul Ministerului Public, precum și prevederilor art. 6 paragraful 1 referitor la dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât examinarea admisibilității în principiu a cererii de revizuire are loc fără participarea apărătorului ales al părții și a procurorului. De asemenea, consideră că textul de lege criticat încalcă și dispozițiile art. 6 alin. 4 din Codul de procedură penală, potrivit cărora „*Orice parte are dreptul să fie asistată de apărător în tot cursul procesului penal*”.

Judecătoria Satu Mare — Secția penală apreciază că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală este neîntemeiată, deoarece

textul de lege criticat nu aduce nicio atingere prevederilor din Constituție invocate de autorul excepției.

Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Guvernul consideră că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală este neîntemeiată. Face trimitere, în acest sens, la Decizia nr. 325/2012, prin care Curtea Constituțională a statuat că procedura admiterii în principiu nu privește însăși judecarea pe fond a cererii de revizuire, o atare procedură fiind reglementată cu caracter exclusiv în art. 405 din Codul de procedură penală. Astfel fiind, dispozițiile de lege criticate nu înfrâng prevederile referitoare la dreptul la apărare și la dreptul la un proces echitabil, întrucât procedura specială vizată nu se ocupă de fondul cauzelor, de drepturile civile, cum cere art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ci numai de aspectele de ordin pur legal, a căror examinare nu face cu nimic necesară o dezbateră, cu citarea părților.

Avocatul Poporului consideră că dispozițiile art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală sunt constituționale. Arată că, în procedura examinării admisibilității în principiu a cererii de revizuire, instanța se pronunță asupra unei probleme care privește exclusiv buna administrare a justiției. Astfel, examinarea de către instanța de judecată, în camera de consiliu, a admisibilității în principiu a cererii de revizuire, fără citarea părților și fără participarea procurorului, nu se face cu încălcarea prevederilor referitoare la dreptul la apărare. Natura juridică însăși a revizuirii o face improprie extinderii aplicării mecanice, *ad litteram*, a tuturor reglementărilor înscrise în art. 6 din Convenție, de neînlăturat pentru faza judecării propriu-zise, dar inadecvate etapei prealabile specifice de verificare a susceptibilității căii de atac de a fi admisă în principiu, în vederea parcurgerii procesului firesc de judecată. Faptul că rejudecarea cauzei după admiterea în principiu a cererii de revizuire se face potrivit regulilor de procedură privind judecarea în primă instanță este de natură a îndeplini exigențele constituționale ale respectării dreptului de apărare. De asemenea, arată că prezența Ministerului Public, prin procuror, în procedura revizuirii se justifică prin specificul acestei căi de atac, al cărei scop îl constituie repararea erorilor judiciare cuprinse în hotărârile judecătorești definitive. Calea de atac a revizuirii presupune reluarea procesului penal din faza de urmărire penală, restabilirea adevărului putând duce la o altă soluționare a cauzei decât cea dispusă anterior, fiind necesar ca și în această situație fazele procesului penal să fie respectate. Pe cale de consecință, dispozițiile art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală nu aduc atingere rolului Ministerului Public de reprezentant al intereselor generale ale societății și de apărător al ordinii de drept și al drepturilor și libertăților cetățenilor.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile autorului excepției, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală, modificat prin art. XVIII pct. 53 din Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010. Textul de lege criticat are următorul cuprins: *„Admisibilitatea în principiu se examinează de către instanță, în camera de consiliu, fără citarea părților și fără participarea procurorului. Instanța examinează dacă cererea de revizuire este făcută în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele strânse în cursul cercetării efectuate de procuror rezultă date suficiente pentru admiterea în principiu.”*

În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții de lege, autorul excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 24 privind dreptul la apărare și ale art. 131 referitor la rolul Ministerului Public, precum și a prevederilor art. 6 paragraful 1 referitor la dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Cu privire la solicitarea autorului excepției referitoare la extinderea obiectului excepției de neconstituționalitate și la alte texte de lege față de cele cuprinse în încheierea de sesizare a Curții Constituționale, și anume la dispozițiile art. 48 alin. (2) din Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, Curtea constată că o atare solicitare nu poate fi reținută. Astfel, potrivit art. 29 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 47/1992, *„Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești [...]”*, iar alin. (4) teza întâi al aceluiași articol prevede că *„Sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți”*. Cadrul procesual specific excepției de neconstituționalitate este, așadar, cel fixat prin încheierea de sesizare a instanței de judecată în fața căreia a fost invocată excepția, astfel că în fața Curții Constituționale obiectul acesteia nu poate fi altul decât cel stabilit prin încheierea de sesizare. O extindere a acestuia de către instanța de contencios constituțional ar echivala cu sesizarea din oficiu a Curții Constituționale, ceea ce depășește cadrul legal stabilit de Legea nr. 47/1992.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală au mai fost supuse controlului de constituționalitate prin raportare la prevederile art. 24 din Constituție și ale art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, invocate și în prezenta cauză, și față de critici similare. Astfel, prin Decizia nr. 325 din 29 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 366 din 30 mai 2012, Curtea a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor de lege criticate, reținând că revizuirea este o cale extraordinară de atac împotriva hotărârilor penale definitive și poate fi exercitată numai în condițiile reglementate în art. 393 și următoarele din Codul de procedură penală.

Anterior modificării dispozițiilor art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală prin art. XVIII pct. 53 din Legea nr. 202/2010, instanța de judecată examina cererea de revizuire ascultând concluziile procurorului și ale părților. În prezent, cererea se examinează în camera de consiliu, fără citarea părților și fără participarea procurorului.

Așa fiind, Curtea a constatat că, în cadrul acestor din urmă reglementări, partea interesată se adresează procurorului cu o cerere prin care solicită revizuirea unei hotărâri penale definitive, iar acesta va fi obligat să efectueze o seamă de acte de cercetare, care vor fi înaintate împreună cu concluziile sale instanței competente. Prin art. 403 din Codul de procedură penală a fost instituită procedura prealabilă a admiterii în principiu, stabilindu-se în alin. 1 că instanța, pe baza materialului primit de la procuror, examinează, în camera de consiliu, fără citarea părților și fără participarea procurorului, dacă cererea de revizuire este făcută în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele strânse în cursul cercetării efectuate de procuror rezultă date suficiente pentru admiterea în principiu.

Or, prin natura și conținutul ei specific, o astfel de procedură prealabilă, de examinare a revizuirii sub aspectul admisibilității în principiu, nu vizează însăși soluționarea căii extraordinare de atac, ci doar verificarea întrunirii condițiilor de exercitare a acesteia referitoare la încadrarea cererii în termenul legal, la întemeierea ei pe cazurile prevăzute în lege și depunerea ori invocarea mijloacelor de probă în dovedirea cazului de revizuire. Altfel spus, instanța se pronunță asupra unei probleme care privește exclusiv buna administrare a justiției, ca și în cazul judecării recuzării sau a strămătării pricinilor. Or, așa cum a stabilit în repetate rânduri instanța de contencios european a drepturilor omului, cea mai mare parte a drepturilor procedurale, prin natura lor, nu constituie în sensul Convenției „drepturi civile” și deci nu intră în câmpul de aplicare al art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale [a se vedea, în acest sens, Decizia din 8 octombrie 1976, pronunțată de Comisia Europeană a Drepturilor Omului în Cauza X, Y și Z împotriva Elveției, și Decizia din 9 mai 1989, pronunțată de Comisia Europeană a Drepturilor Omului în Cauza Helmers împotriva Suediei].

Așadar, cât timp procedura admiterii în principiu nu privește însăși judecarea pe fond a cererii de revizuire — o atare procedură fiind reglementată cu caracter exclusiv în art. 405 din Codul de procedură penală —, Curtea a constatat că dispozițiile criticate nu înfrâng prevederile referitoare la dreptul la apărare și la dreptul la un proces echitabil, întrucât procedura specială vizată nu se ocupă de fondul cauzelor, de drepturile civile, cum cere art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ci numai de aspectele de ordin pur legal, a căror examinare nu face cu nimic necesară o dezbatere, cu citarea părților.

În astfel de condiții de reglementare, față de limitele și efectele restrânse ale derulării procedurii în cadrul examinării admiterii în principiu a revizuirii, nu s-ar putea considera că desfășurarea acestei etape prealabile ar fi susceptibilă de înfrângerea dreptului la apărare, întrucât acesta presupune posibilitatea neîngrădită a oricărei persoane interesate de a se apăra ori de a-și angaja un apărător atunci când o autoritate se pronunță asupra unei probleme ce ține de fondul unui litigiu, și nu asupra unor probleme procedurale luate în vederea unei mai bune administrări a actului de înfăptuire a justiției și în scop preventiv în vederea înlăturării unor obstacole ce pot fi de natură să ducă la o tergiversare nejustificată a soluționării.

De altfel, mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția presupun și instituirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești, deci și reglementarea căilor ordinare și a celor extraordinare de atac, legiuitorul, în virtutea rolului său constituțional consacrat de art. 126 alin. (2)

și art. 129 din Legea fundamentală, putând stabili prin lege procedura de judecată și modalitatea de exercitare a căilor de atac. Aceste prevederi constituționale dau expresie principiului consacrat și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, de exemplu, prin Hotărârea din 16 decembrie 1992, pronunțată în Cauza *Hadjianastassiou împotriva Greciei*, paragraful 33, a stabilit că „statele contractante se bucură de o mare libertate în alegerea mijloacelor proprii care să permită sistemului judiciar să respecte imperativele articolului 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului”.

În același sens sunt și Decizia nr. 1.073 din 13 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 56 din 24 ianuarie 2013, și Decizia nr. 142 din 7 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 206 din 11 aprilie 2013.

Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, soluția de

respingere a excepției de neconstituționalitate pronunțată de Curte prin deciziile mai sus menționate, precum și considerentele care au fundamentat-o își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

Pentru motivele arătate mai sus, dispozițiile art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală nu aduc atingere nici prevederilor constituționale ale art. 131 referitoare la rolul Ministerului Public.

Totodată, autorul excepției invocă contradicția dintre dispozițiile de lege criticate și prevederile art. 6 alin. 4 din Codul de procedură penală. O asemenea critică nu poate fi nici ea reținută, întrucât examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea acestuia cu dispoziții din Constituție sau din actele internaționale la care România este parte, iar nu compararea prevederilor mai multor legi între ele și nici coroborarea lor sau posibilele contradicții din cadrul legislației interne.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de George Alin Constantin în Dosarul nr. 2.079/296/2013 al Judecătorei Satu Mare — Secția penală și constată că dispozițiile art. 403 alin. 1 din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Satu Mare — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 14 noiembrie 2013.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Oana Cristina Puică

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 491

din 21 noiembrie 2013

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor titlului VII „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, astfel cum aplicarea acestora a fost stabilită prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 27 din 14 noiembrie 2011

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Ingrid Alina Tudora	— magistrat-asistent

Cu participarea, în ședința publică din 24 septembrie 2013, a reprezentantului Ministerului Public, procuror Antonia Constantin.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor titlului VII intitulat „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, excepție ridicată de Alexandru Nicolae Deneș, prin mandatar Wachmann Gugui Gloria Nevella, și de către Iuliana Ileana Poenaru, în dosarele nr. 10.889/3/2009 și nr. 35.918/3/2009 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția I civilă.

Excepția de neconstituționalitate formează obiectul dosarelor Curții Constituționale nr. 211D/2013 și nr. 212D/2013.

Dosarele au fost conexe în temeiul prevederilor art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în ședința publică din 24 septembrie 2013, cu participarea avocatului Corina Popescu și a reprezentantului Ministerului Public, Antonia Constantin, când au avut loc dezbaterea ce au fost consemnate în încheierea de ședință de la această dată. La acest termen de judecată, Curtea, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, a amânat pronunțarea pentru data de 15 octombrie 2013.

La acea dată, având în vedere imposibilitatea constituirii legale a completului de judecată, Curtea, în temeiul art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, a dispus amânarea pronunțării pentru 21 noiembrie 2013, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

Prin Decizia nr. 6.468 din 23 octombrie 2012, pronunțată în Dosarul nr. 10.889/3/2009, și Încheierea din 7 martie 2013, pronunțată în Dosarul nr. 35.918/3/2009, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor titlului VII intitulat „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente**, excepție ridicată de Alexandru Nicolae Deneș, prin mandatar Wachmann Gugui Gloria Nevella, și de Iuliana Ileana Poenaru în cauze având ca obiect soluționarea cererilor privind obligarea statului român la restituirea în natură a unor imobile și, în subsidiar, la plata de despăgubiri.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii acesteia arată că normele cuprinse în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în protocoalele sale adiționale alcătuiesc, împreună cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, un „bloc de convenționalitate”, cu consecința că acesta se impune autorităților naționale cu aceeași forță juridică cu care se impun normele convenționale și care beneficiază, în temeiul art. 20 alin. (2) din Constituție, de aplicare prioritărilor în cazul apariției de neconcordanțe între actele internaționale privind drepturile omului, la care România este parte, și legile interne. Principiul priorității acestui bloc de convenționalitate determină inadmisibilitatea invocării dreptului intern pentru a justifica neexecutarea Convenției, regulă preluată expres prin art. 31 alin. (5) din Legea nr. 590/2003 privind tratatele și, în același timp, relativizează caracterul imperativ al normei juridice interne și o situează, pe aceasta din urmă, într-o stare de inferioritate.

În cuprinsul Deciziei nr. 27 din 14 noiembrie 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că Legea nr. 247/2005 este o lege specială față de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și, „câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv (...) s-a adoptat o lege specială (...), nu se poate susține, fără a încălca principiul *specialia generalibus derogant*, că dreptul comun s-ar aplica cu prioritate sau în concurs cu legea specială”, astfel încât „acțiunile directe împotriva statului român (...) nu pot fi permise, deoarece ignoră principiul *specialia generalibus derogant*.” Se mai arată că, spre deosebire de o altă decizie pronunțată de aceeași instanță în soluționarea unui recurs în interesul legii referitor la materia revindicării, și anume Decizia nr. 33 din 9 iunie 2008, în Decizia

nr. 27 din 14 noiembrie 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a mai preluat și principiul priorității Convenției față de legea specială.

În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, cele două „corpuri normative”, respectiv Legea nr. 247/2005 și Decizia nr. 27 din 14 noiembrie 2011, alcătuiesc un „bloc de legalitate” inferior „blocului de convenționalitate” compus din Convenția și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Față de existența celor două planuri, în măsura în care Legea nr. 247/2005, chiar interpretată în lumina deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu conține dispoziții mai favorabile și contravine Convenției, interpretată în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, rezultă evident că aplicarea corpului legal în dauna „blocului de convenționalitate” constituie o încălcare a dispozițiilor art. 20 din Constituție.

Or, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit deja, în jurisprudența sa în materie, că Legea nr. 247/2005 contravine dispozițiilor convenționale, întrucât, deși deschide reclamanților accesul la o procedură administrativă, urmată, dacă este cazul, și de una contencioasă, acest acces rămâne teoretic și iluzoriu, nefiind, în prezent, în măsură să asigure, într-un termen rezonabil, restituirea imobilului sau plata unei indemnizații în favoarea persoanelor îndreptățite, ceea ce reprezintă o încălcare a art. 1 din Primul Protocol la Convenție și a art. 6 din Convenție.

Prin Hotărârea-pilot pronunțată la 12 octombrie 2010 de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Maria Atanasiu și alții împotriva României*, s-a arătat că una dintre măsurile care ar trebui luate este modificarea mecanismului de restituire actual, cu privire la care a constatat anumite lipsuri, și implementarea de urgență a unor măsuri simplificate și eficiente, întemeiate pe soluții legislative și pe o practică judiciară și administrativă coerentă, care să poată menține un just echilibru între diferitele interese în cauză.

În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, Decizia nr. 27 din 14 noiembrie 2011 a instanței supreme nu doar că nu conduce la dezideratul exprimat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, de îndreptare a mecanismului de restituire, ci este chiar contrară obligațiilor stabilite prin hotărârea pronunțată în cauza-pilot, prin confirmarea convenționalității Legii nr. 247/2005 și stabilirea supremației acesteia. Se mai susține că decizia instanței supreme validează mecanismul reglementat de titlul VII din Legea nr. 247/2005, stabilind prioritatea aplicării acestuia prin statuarea inadmisibilității acțiunilor îndreptate direct împotriva statului român, întemeiate pe dispozițiile art. 1 din Primul Protocol la Convenția pentru apărarea dreptului omului și a libertăților fundamentale.

În concluzie, autorii excepției de neconstituționalitate apreciază că titlul VII din Legea nr. 247/2005, așa cum este interpretat prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 27 din 14 noiembrie 2011, contravine art. 20 din Constituție, întrucât aplicarea cu prioritate a legii interne în dauna corpului convențional este neconstituțională.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția I civilă, exprimându-și opinia asupra excepției de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr. 211D/2012, a apreciat că motivarea excepției de neconstituționalitate vizează prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005, astfel cum acestea au fost interpretate prin Decizia nr. 27 din 14 noiembrie 2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție cu prilejul soluționării unui recurs în interesul legii.

În acest context, instanța arată că, deși prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005 au legătură cu soluționarea cauzei, problema invocată se referă la aspecte ce țin de interpretarea și aplicarea legii, prerogativă dată prin lege instanțelor de judecată,

fie în aplicarea legii în fiecare caz dedus judecătii, fie prin pronunțarea unor decizii în interesul legii, în scopul asigurării interpretării și aplicării unitare a acesteia de către instanțele judecătorești. În acest sens, invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale, prin care s-a statuat că modalitatea în care se interpretează și se aplică prevederile legale în cazuri concrete nu intră în sfera controlului de constituționalitate.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția I civilă, exprimându-și opinia asupra excepției de neconstituționalitate ridicate în Dosarul nr. 212D/2013, a apreciat că prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005 nu aduc atingere dispozițiilor art. 20 alin. (2) din Constituție. Instanța apreciază că prevederile legale criticate nu aduc atingere substanței dreptului de proprietate, iar în acord cu jurisprudența în materie a Curții Constituționale, modalitatea de a reglementa acordarea despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv constituie opțiunea exclusivă a legiuitorului, în acord cu politica economică a statului în materia despăgubirilor acordate din fonduri publice, urmărindu-se păstrarea unui echilibru între cerințele interesului public și interesele apărării dreptului fundamental la proprietate.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepțiilor de neconstituționalitate invocate.

Guvernul consideră că, din punctul de vedere al admisibilității excepției de neconstituționalitate, aceasta nu se încadrează, sub aspectul obiectului său, în sfera actelor supuse controlului de constituționalitate, reglementate de art. 146 lit. d) din Constituție. Actele puterii judecătorești, în speță hotărârile instanțelor judecătorești, rămân supuse exclusiv căilor de atac ordinare și extraordinare în cadrul cărora se verifică toate aspectele care ar putea determina reformarea lor, inclusiv constituționalitatea. În acest sens, arată că instanța de contencios constituțional a respins, ca inadmisibile, excepțiile de neconstituționalitate ce priveau decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în Secții Unite sau de alte instanțe judecătorești, exemplu fiind, astfel, Decizia nr. 409 din 4 noiembrie 2003.

Invocând practica recentă a Curții Constituționale, Guvernul arată că prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005 au mai format obiect al controlului de constituționalitate. Astfel, prin Decizia nr. 1.241 din 6 octombrie 2009, Curtea a constatat că este opțiunea exclusivă a legiuitorului de a decide asupra modului de reparare a injustițiilor și abuzurilor din legislația trecută, prevederile de lege criticate fiind în acord cu cele ale art. 44 alin. (2) teza a doua din Constituție, potrivit cărora conținutul și limitele dreptului de proprietate sunt stabilite de lege. Prin aceeași decizie, Curtea a arătat că dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale fac parte integrantă din ordinea juridică internă a statelor semnatare, acest aspect implicând obligația pentru judecătorul național de a asigura efectul deplin al normelor acesteia, asigurându-le preeminența față de orice altă prevedere contrară din legislația națională. Instanțele naționale au posibilitatea să înlăture, din oficiu sau la cererea părților, prevederile dreptului intern pe care le consideră incompatibile cu Convenția și protocoalele sale adiționale.

Cât privește Hotărârea-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată de Curtea Europeană de la Strasbourg în Cauza *Maria Atanasiu și alții împotriva României*, Guvernul, după o analiză succintă a considerentelor reținute de aceasta, concluzionează că legislația în materia restituirii dreptului de

proprietate nu încalcă normele Convenției, însă modul în care funcționează în practică mecanismul de restituire și despăgubire reglementat de legiuitor este cel ce produce disfuncționalități de natură să determine violarea art. 1 din Primul Protocol la Convenție.

Prin urmare, după pronunțarea Hotărârii-pilot menționate, toate procesele României aflate la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în problema referitoare la același tip de contencios au fost suspendate pentru o perioadă inițială de 18 luni, ulterior prelungită, în așteptarea adoptării de către autoritățile române a unor măsuri capabile să ofere un remediu adecvat tuturor persoanelor afectate de legile de reparație.

În consecință, Guvernul apreciază că titlul VII din Legea nr. 247/2005 nu creează premisele unor vicii de neconstituționalitate prin raportare la art. 20 alin. (2) din Constituție.

Avocatul Poporului consideră că prevederile legale criticate sunt constituționale. În acest sens, arată că, în conformitate cu jurisprudența Curții Constituționale, spre exemplu Decizia nr. 854 din 23 iunie 2011, în interpretarea legii, instanțele judecătorești, între care și Înalta Curte de Casație și Justiție, trebuie să respecte cadrul constituțional, iar sancționarea depășirii/încălcării acestuia revine în exclusivitate Curții Constituționale. Pe de altă parte, arată că prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005 nu contravin dispozițiilor constituționale și convenționale invocate, sens în care menționează jurisprudența Curții Constituționale în această materie, precum și cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu noțiunea de „bun” sau „speranță legitimă”.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepțiilor de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, susținerile părților prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2) și art. 2 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate cu care a fost sesizată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, potrivit dispozitivului actelor de sesizare, prevederile cuprinse în titlul VII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005.

Din analizarea motivelor de neconstituționalitate reținute, Curtea observă că autorii excepției rețin ca obiect al excepției de neconstituționalitate prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005, astfel cum acestea au fost interpretate prin Decizia nr. 27 din 14 noiembrie 2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 120 din 17 februarie 2012.

În acest context, având în vedere obiectul și natura criticilor de neconstituționalitate formulate în susținerea excepției, precum și conținutul Deciziei nr. 27 din 14 noiembrie 2011, Curtea constată că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile titlului VII intitulat „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” din Legea nr. 247/2005, astfel cum interpretarea și aplicarea

acestora au fost stabilite prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 27 din 14 noiembrie 2011.

Titlul VII intitulat „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” din Legea nr. 247/2005 cuprinde următoarele capitole: cap. I — *Dispoziții generale*, art. 1—5, cap. II — *Fondul „Proprietatea”*, art. 6—12¹, cap. III — *Măsuri instituționale*, art. 13—14², cap. IV — *Măsuri anticorupție*, art. 15, cap. V — *Procedurile administrative pentru acordarea despăgubirilor*, art. 16—18, cap. V¹ — *Valorificarea titlurilor de despăgubire. Stabilirea algoritmului de atribuire a acțiunilor emise de Fondul „Proprietatea”*, art. 18¹—18⁹, cap. VI — *Căi de atac în justiție*, art. 19—20, cap. VI¹ — *Răspunderi și sancțiuni*, art. 20¹, și cap. VII — *Dispoziții tranzitorii și finale*, art. 21—33.

Prevederile art. 13, 14, 14¹, 14², art. 15 lit. a)—d) și f), art. 16, 17, 18, 18¹, 18², 18³, 18⁴, 18⁵, 18⁶, 18⁷, 18⁸, 18⁹ și art. 22 din titlul VII „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” din Legea nr. 247/2005, cu modificările și completările ulterioare, au fost abrogate prin prevederile art. 50 lit. c) din capitolul VI — *Dispoziții tranzitorii și finale* al Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013.

În ceea ce privește abrogarea prevederilor cuprinse în reglementarea legală a cărei neconstituționalitate a fost invocată, în jurisprudența sa, concretizată prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, nuanțând interpretarea sintagmei „*in vigoare*” din cuprinsul art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, text care circumstanțiază controlul de constituționalitate numai la legile și ordonanțele în vigoare, Curtea Constituțională a reținut că acest control vizează „dispozițiile aplicabile cauzei, chiar dacă acestea nu mai sunt în vigoare”, dar ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare. O astfel de soluție a fost justificată prin faptul că, deși abrogată, „legea civilă poate ultraactiva în unele situații, potrivit principiului *«tempus regit actum»*”.

Așa fiind, Curtea este competentă și urmează a se pronunța asupra prevederilor de lege cu care a fost sesizată.

În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, aceștia susțin că reglementarea legală criticată contravine dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 20 — *Tratatele internaționale privind drepturile omului* și art. 44 — *Dreptul de proprietate privată*. De asemenea, prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005 sunt considerate a fi contrare dispozițiilor art. 1 — *Obligația de a respecta drepturile omului* și art. 53 — *Apărarea drepturilor recunoscute* din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și art. 1 — *Protecția proprietății* cuprins în Primul Protocol adițional la aceeași convenție.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele:

Din expunerea motivelor de neconstituționalitate invocate în susținerea excepției, Curtea observă că autorii acesteia critică, în mod indirect, Decizia nr. 27 din 14 noiembrie 2011, pronunțată de către Înalta Curte de Casație și Justiție, arătând că soluția jurisprudențială, obligatorie pentru instanțele de judecată, pronunțată cu prilejul soluționării unui recurs în interesul legii, în temeiul căreia dispozițiile legii speciale, și anume titlul VII din Legea nr. 247/2005, se aplică prioritar față de legea generală, respectiv art. 480 și următoarele din Codul civil din 1864 și art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea

drepturilor omului și a libertăților fundamentale, contravine art. 20 alin. (2) din Constituție care consacră prioritatea reglementărilor internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Curtea reține că, prin Decizia nr. 27 din 14 noiembrie 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că acțiunile prin care se solicită acordarea de despăgubiri bănești pentru imobilele preluate abuziv, imposibil de restituit în natură și pentru care se prevăd măsuri reparatorii prin titlul VII din Legea nr. 247/2005, îndreptate direct împotriva statului român și întemeiate pe dispozițiile dreptului comun în materia acțiunii în revendicare, ale art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale art. 13 din aceeași convenție, trebuie respinse ca inadmisibile.

În acest context, din prisma criticilor formulate de autorii excepției de neconstituționalitate, Curtea apreciază că obiectul excepției îl reprezintă o decizie pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție cu prilejul pronunțării unui recurs în interesul legii. Așa fiind, în cauză se impune a fi analizată, în primul rând, competența Curții Constituționale de a se pronunța asupra unei astfel de excepții de neconstituționalitate.

Din această perspectivă, jurisprudența Curții Constituționale este unitară, cu două abordări distincte (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 202 din 18 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 19 iunie 2013):

1. Curtea Constituțională, constatând că este competentă să se pronunțe asupra constituționalității interpretării date unei norme juridice printr-un recurs în interesul legii, a statuat că poate verifica constituționalitatea textelor legale aplicabile în interpretarea consacrată prin recursurile în interesul legii, tocmai pentru a nu permite ca un text legal să fie susceptibil de aplicare în limite ce ar putea intra în coliziune cu Legea fundamentală.

Cu alte cuvinte, Curtea Constituțională nu are competența de a se pronunța asupra deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție ca act jurisdicțional, dar se poate pronunța asupra actului de reglementare primară, astfel cum a fost interpretat prin decizia acestei instanțe de judecată. Reprezentativă în acest sens este Decizia Curții Constituționale nr. 854 din 23 iunie 2011 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 394 din Codul de procedură penală în interpretarea dată prin Decizia nr. LX/2007 pronunțată de Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672 din 21 septembrie 2011.

2. Pe cale de consecință, atunci când obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă însăși decizia instanței supreme, iar nu o anumită interpretare dată unei norme juridice prin intermediul deciziei pronunțate cu prilejul soluționării recursului în interesul legii, excepția de neconstituționalitate astfel formulată este inadmisibilă, dat fiind faptul că o hotărâre judecătorească nu poate fi supusă unui control de constituționalitate. În acest sens este Decizia Curții Constituționale nr. 409 din 4 noiembrie 2003 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 35 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică și ale Deciziei nr. VI din 27 septembrie 1999 a Secțiilor Unite ale Curții Supreme de Justiție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 848 din 27 noiembrie 2003.

Analizând prezenta excepție de neconstituționalitate din perspectiva propriei sale jurisprudențe în materie și pentru a determina dacă Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 27 din 14 noiembrie 2011 poate fi supusă controlului de constituționalitate, Curtea reține că recursul în interesul legii este o instituție juridică care contribuie la asigurarea respectării

principiului securității juridice și a preeminenței dreptului, în vederea înfăptuirii unei justiții unice, imparțiale și egalitare, în acord cu prevederile art. 124 alin. (2) din Constituție.

În acest sens, în vederea asigurării unei jurisprudențe unitare, rolul instanței supreme în cadrul sistemului judiciar național este unul esențial, acesta fiind subliniat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în Cauza *Beian împotriva României* (nr. 1), paragraful 37, prin care s-a statuat că, deși divergențele de jurisprudență constituie, prin natura lor, consecința inerentă a oricărui sistem judiciar care se bazează pe un ansamblu de instanțe de fond având competență în raza lor teritorială, cu toate acestea, rolul unei instanțe supreme este să regleze aceste contradicții de jurisprudență.

Reglementat prin art. 329 și următoarele din Codul de procedură civilă din 1865, respectiv art. 514 și următoarele din noul Cod de procedură civilă, recursul în interesul legii este acel mijloc procesual prin care se urmărește realizarea unei jurisprudențe unitare atunci când se constată că, prin hotărâri judecătorești irevocabile, respectiv definitive — în sistemul noului Cod de procedură civilă, s-au dat dezlegări diferite aceleiași chestiuni/probleme de drept.

Cu alte cuvinte, scopul recursului în interesul legii este acela de a înlătura o practică neunitară a instanțelor judecătorești, prin pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a unei decizii prin care dezlegarea dată chestiunilor/problemelor de drept judecate devine obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Cu privire la activitatea de interpretare a legii, realizată de către Înalta Curte de Casație și Justiție cu prilejul soluționării unui recurs în interesul legii, în literatura de specialitate s-a arătat că, în acest caz, instanța supremă desfășoară o activitate care este parte integrantă a procesului de aplicare a dreptului, iar în ceea ce privește sensul interpretării cazuale, realizate de instanțele de judecată sau de autoritățile administrative în procesul aplicării dreptului, s-a arătat că, în cadrul acesteia, organul de interpretare este ținut să clarifice cu toată precizia

sensul normei juridice și să stabilească compatibilitatea acesteia în raport cu o anumită situație de fapt.

Raportând aceste aspecte de teorie a dreptului la examinarea prezentei excepții de neconstituționalitate, Curtea constată că, prin Decizia nr. 27 din 14 noiembrie 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a realizat o interpretare a conținutului normativ al titlului VII din Legea nr. 247/2005, în vederea aplicării unitare a acestuia de către instanțele judecătorești, interpretare care, în acord cu jurisprudența constantă a Curții Constituționale, să fie susceptibilă de a face obiectul unui control de constituționalitate.

Prin decizia în cauză, pronunțată cu prilejul soluționării unui recurs în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit aplicarea unitară a unui principiu general al dreptului, statuând că legea specială — titlul VII din Legea nr. 247/2005 — se aplică prioritar față de legea generală, în virtutea principiului general de drept potrivit căruia legile speciale derogă de la cele generale — *specialia generalibus derogant*.

Potrivit art. 142 alin. (1) din Legea fundamentală, Curtea este garantul supremației Constituției, iar în acord cu jurisprudența sa, în vederea exercitării acestei atribuții, instanța de contencios constituțional este competentă să analizeze inclusiv deciziile în interesul legii pronunțate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, dacă prin acestea s-ar da unui act normativ o interpretare susceptibilă de a intra în coliziune cu prevederile Constituției.

Din această perspectivă, Curtea constată că autorii excepției de neconstituționalitate indică drept obiect al acesteia prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005 criticând, în realitate, Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 27 din 14 noiembrie 2011, fără însă ca aceasta din urmă să intervină asupra lor în vederea interpretării și a stabilirii, în concret, a unui anumit sens în funcție de anumite situații și soluții jurisprudențiale diferite.

Față de aceste împrejurări, Curtea, având în vedere obiectul criticii de neconstituționalitate, constată că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă.

Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor titlului VII intitulat „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, astfel cum aplicarea acestora a fost stabilită prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 27 din 14 noiembrie 2011, excepție ridicată de Alexandru Nicolae Deneș, prin mandatar Wachmann Gugui Gloria Nevella, și de către Iuliana Ileana Poenaru, în dosarele nr. 10.889/3/2009 și nr. 35.918/3/2009 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția I civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 noiembrie 2013.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Ingrid Alina Tudora

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 496

din 5 decembrie 2013

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Oana Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu-Daniel Arcer.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ, excepție ridicată de Sindicatul Învățământului Preuniversitar din Județul Hunedoara, în numele și pentru membrul de sindicat Laura Alexandra Mathe, în Dosarul nr. 8.050/97/2012 al Tribunalului Hunedoara — Secția litigii de muncă și asigurări sociale și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 141D/2013.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Cauza este în stare de judecată.

Președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, deoarece sporurile nu reprezintă drepturi salariale, ci suplimente salariale, acordarea lor fiind lăsată la latitudinea legiuitorului.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

Prin Încheierea din 22 ianuarie 2013, pronunțată în Dosarul 8.050/97/2012, **Tribunalul Hunedoara — Secția litigii de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ.**

Excepția a fost ridicată de Sindicatul Învățământului Preuniversitar din Județul Hunedoara, în numele și pentru membrul de sindicat Laura Alexandra Mathe, cu ocazia soluționării unei cauze civile având ca obiect o acțiune pentru obligarea la calcularea și plata diferențelor de drepturi salariale rezultate din neacordarea sporului de 15% pentru titlul științific de doctor obținut ulterior datei de 31 decembrie 2009.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că dispozițiile art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) privind obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art. 16 alin. (1) referitor la egalitatea în drepturi și ale art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, precum și ale art. 20 alin. (1) referitor la preeminența tratatelor internaționale

privind drepturile omului asupra legilor interne, raportate la prevederile art. 14 referitor la interzicerea discriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale art. 1 privind protecția proprietății din Primul Protocol adițional la Convenție, întrucât exclud de la acordarea sumelor corespunzătoare titlului științific de doctor persoanele care au dobândit acest titlu ulterior datei de 31 decembrie 2009. Astfel, dispozițiile art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 încalcă principiul egalității în drepturi și nediscriminării, deoarece creează o diferență de tratament juridic nejustificată și nerezonabilă între cadrele didactice care au obținut titlul științific de doctor anterior datei de 31 decembrie 2009 și cele care au obținut titlul ulterior acestei date, în sensul că beneficiul sporului aferent acestui titlu este acordat numai primei categorii de personal. Practic, deși ambele categorii de personal dețin titlul de doctor și prestează activitatea didactică la un nivel superior, tratamentul juridic în privința recompensării efortului psihic și calității superioare a actului educațional este diferit. Data obținerii titlului științific, așadar un criteriu temporal, nu reprezintă un criteriu obiectiv care să justifice tratamentul juridic diferențiat aplicat. Invocă, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 1.615 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2012, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care a statuat că o deosebire de tratament juridic este discriminatorie atunci când nu este justificată în mod obiectiv și rezonabil, aceasta însemnând că nu urmărește un scop legitim sau nu păstrează un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și obiectivul avut în vedere. De asemenea, autorul excepției susține că, prin neplata dreptului aferent titlului științific de doctor cadrelor didactice din învățământul preuniversitar care au dobândit acest titlu ulterior datei de 31 decembrie 2009, se instituie o restrângere a exercițiului drepturilor economice și sociale ale salariaților în cauză.

Tribunalul Hunedoara — Secția litigii de muncă și asigurări sociale apreciază că dispozițiile art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 sunt neconstituționale în măsura în care cadrele didactice care au obținut titlul științific de doctor începând cu data de 1 ianuarie 2010 sunt excluse de la un drept salarial de care cadrele didactice care au obținut respectivul titlu până la data de 31 decembrie 2009 beneficiază, fiind încălcat principiul egalității prevăzut de art. 16 alin. (1) din Constituție. De asemenea, instanța apreciază că cele două categorii de cadre didactice se află în aceeași situație juridică, iar legiuitorul are obligația de a institui soluții juridice care să prevadă un tratament egal pentru situații identice.

Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Guvernul consideră că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 este inadmisibilă, întrucât textul de lege criticat nu

vizează situația autorului excepției, ci situația acelor persoane care aveau în plată la 31 decembrie 2009 sporul pentru titlul științific de doctor. De aceea, a accepta susținerile autorului excepției în sensul acordării sporului și pentru persoanele care au dobândit titlul științific de doctor ulterior datei de 31 decembrie 2009 ar echivala cu subrogarea Curții Constituționale în sfera de competență a legiuitorului, încălcându-se astfel art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992. În acest sens, menționează deciziile Curții Constituționale nr. 320/2012, nr. 587/2012 și nr. 594/2012.

Avocatul Poporului consideră că dispozițiile art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 sunt neconstituționale, deoarece discriminează cadrele didactice care au obținut titlul științific de doctor după data de 31 decembrie 2009. Această categorie de persoane nu are dreptul la compensația tranzitorie care se acordă celor care au obținut titlul științific de doctor înainte de 31 decembrie 2009. Instituirea unei asemenea soluții legislative apare, pe de o parte, ca un privilegiu conferit de legiuitor persoanelor care la data de 31 decembrie 2009 beneficiau de un spor pentru titlul științific de doctor, iar, pe de altă parte, ca un dezavantaj, nejustificat obiectiv sau rațional, în cazul persoanelor care au obținut titlul științific de doctor după data de 31 decembrie 2009. În aceste condiții, pe baza unui criteriu temporal, prin natura sa aleatoriu, are loc ruperea echilibrului juridic în cadrul aceleiași categorii de persoane, aflate, prin statutul lor, în situații juridice similare. Or, principiul egalității în drepturi impune statului asigurarea unui cadru legal menit să permită aplicarea unui tratament egal tuturor persoanelor fizice aflate în situații juridice similare, astfel încât acestea să fie egale în drepturi, fără privilegii și fără discriminări.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate cu care a fost sesizată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 323 din 10 mai 2011, cu următorul cuprins: „*Persoanele care la data de 31 decembrie 2009 beneficiau de un spor pentru titlul științific de doctor beneficiază de o compensație tranzitorie calculată prin aplicarea procentului de 15% la salariul de bază stabilit potrivit prezentului capitol, calculat ca sumă între lit. A, B, C, D, E ale art. 3.*”

În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții de lege, autorul excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) privind obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art. 16 alin. (1) referitor la egalitatea în drepturi și ale art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, precum și ale art. 20 alin. (1) referitor la preeminența tratatelor internaționale privind drepturile omului asupra legilor interne, raportate la prevederile art. 14 referitor la interzicerea discriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților

fundamentale și ale art. 1 privind protecția proprietății din Primul Protocol adițional la Convenție.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile Legii nr. 63/2011 au continuat să se aplice în anul 2012, potrivit art. 1 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2010 pentru completarea art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2008 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar, precum și pentru instituirea altor măsuri financiare în domeniul bugetar, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 636 din 10 septembrie 2010, astfel cum a fost aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 283/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 14 decembrie 2011. Totodată, Curtea constată că aceleași prevederi continuă să se aplice și în anul 2013, potrivit art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2012 privind stabilirea salariilor personalului din sectorul bugetar în anul 2013, prorogarea unor termene din acte normative, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 decembrie 2012.

În continuare, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale, sporurile, premiile și alte stimulente reprezintă drepturi salariale suplimentare, nu drepturi fundamentale, consacrate și garantate de Constituție. Legiuitorul este în drept să instituie anumite sporuri la indemnizațiile și salariile de bază, premii periodice și alte stimulente, pe care le poate diferenția în funcție de categoriile de personal cărora li se acordă, le poate modifica în diferite perioade de timp, le poate suspenda sau chiar anula, în acest sens sunt considerentele deciziilor nr. 1.601 din 9 decembrie 2010 și nr. 1.615 din 20 decembrie 2011, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 4 februarie 2011 și nr. 99 din 8 februarie 2012.

În cauza de față, Curtea constată că sporul pentru titlul științific de doctor a fost eliminat începând cu data de 1 ianuarie 2010, potrivit Legii-cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 762 din 9 noiembrie 2009. De asemenea, faptul că sumele de bani aferente sporului pentru titlul științific de doctor au fost menținute în continuare sub forma unei sume compensatorii cu caracter tranzitoriu pentru persoanele care îl aveau în plată la data de 31 decembrie 2009 nu vizează existența sau inexistența sporului, ci reprezintă o măsură tranzitorie până la intrarea în vigoare, în totalitate, a prevederilor Legii-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 28 decembrie 2010, lege în care nu se regăsește acest spor.

Prin urmare, Curtea constată că este de competența legiuitorului eliminarea sau, din contră, acordarea drepturilor salariale suplimentare, fără ca aceasta să aibă relevanță constituțională.

De asemenea, cu privire la dispozițiile art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011, Curtea constată că acestea nu vizează situația autorului excepției, ci situația acelor persoane care aveau în plată, la data de 31 decembrie 2009, sporul pentru titlul științific de doctor.

Așa fiind, Curtea constată că admiterea excepției ar echivala cu subrogarea acesteia în sfera de competență a legiuitorului, în sensul acordării sporului, încălcându-se astfel art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, potrivit căruia instanța de contencios constituțional „se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului”.

Prin urmare, având în vedere că autorul excepției aduce în discuție o pretinsă soluție legislativă care nu este cuprinsă în normele supuse controlului, Curtea urmează să respingă ca

inadmisibilă excepția de neconstituționalitate, deoarece, prin modificarea sau completarea textului de lege criticat, ar încălca sfera de competență a Parlamentului, unica autoritate legiuitoare a țării.

În fine, Curtea observă că situația în care se află autorul excepției nu este similară cu cea constatată în Decizia nr. 1.615 din 20 decembrie 2010, întrucât, în realitate, acesta își argumentează critica prin prisma unei pretinse soluții legislative necuprinse normativ în textul de lege criticat. De altfel, chiar constatarea neconstituționalității art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011, sub aspectul invocat de autorul

excepției, nu ar avea drept efect acordarea sporului pentru titlu științific de doctor pentru persoanele care au obținut acest titlu începând cu 1 ianuarie 2010, ci eliminarea din indemnizația de încadrare brută lunară a sumei compensatorii cu caracter tranzitoriu de care beneficiază alți cetățeni.

În același sens sunt și Decizia nr. 329 din 25 iunie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 14 august 2013, și Decizia nr. 337 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 673 din 1 noiembrie 2013.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 din capitolul I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ, excepție ridicată de Sindicatul Învățământului Preuniversitar din Județul Hunedoara, în numele și pentru membrul de sindicat Laura Alexandra Mathe, în Dosarul nr. 8.050/97/2012 al Tribunalului Hunedoara — Secția litigiilor de muncă și asigurări sociale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Hunedoara — Secția litigiilor de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 5 decembrie 2013.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Oana Cristina Puică

★

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția adoptată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 496 din 5 decembrie 2013, considerăm că excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 8 din cap. I al anexei nr. 5 la Legea nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ trebuia admisă pentru următoarele motive:

Considerăm că prin aceste prevederi se aduce atingere principiului egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituția României.

1. Prin articolul criticat pe cale de excepție se înlătură posibilitatea de a obține sporul de doctorat pentru personalele care obțin acest titlu după 31 decembrie 2009. Astfel, deși actul normativ apare în Monitorul Oficial al României, Partea I, abia în 10 mai 2011, perioada de referință este 31 decembrie 2009, fără a exista un criteriu obiectiv pentru care a fost aleasă această soluție legislativă.

Or, astfel cum s-a reținut în Decizia nr. 1/1994 a Curții Constituționale privind liberul acces la justiție al persoanelor în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor lor legitime, s-a statuat că principiul egalității „nu exclude ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive

a legiutorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice”.

Or, în acest caz, în măsura în care persoanele care erau încadrate și care au obținut titlul de doctor după 1 ianuarie 2010 sunt excluse de la acordarea compensației tranzitorii, norma instituită este una discriminatorie. Aceasta deoarece nu există un motiv rezonabil pentru care legiutorul a făcut această diferențiere, dreptul la muncă (prin componenta sa esențială, dreptul la salariu) fiind în mod egal protejat indiferent de intențiile viitoare ale legiutorului de a schimba reglementările în materie de salarizare.

Astfel, susținerile Guvernului, în sensul că niciun spor salarial nu face parte din dreptul la salariu, nu pot fi primite.

Este adevărat că în bogata jurisprudență a Curții Constituționale în acest domeniu (de exemplu, deciziile nr. 108/2006, nr. 693/2006, nr. 728/2006, nr. 207/2009, nr. 337/2009, nr. 487/2009, nr. 243/2010, nr. 1.250/2010, nr. 1.280/2010, nr. 1.601/2010, nr. 1.615/2011) s-a reținut că legiutorul are deplină competență „să instituie anumite sporuri la indemnizațiile și salariile de bază, premii periodice și alte stimulente, pe care le poate diferenția în funcție de categoriile de personal cărora se acordă, le poate modifica în diferite perioade

de timp, le poate suspenda sau chiar anula”, dar toate aceste sporuri trebuie să fie acordate în mod nediscriminatoriu, dar diferențiat în funcție de criterii obiective. Astfel, toate componentele fixe, stabile, ale salariului, care se acordă pentru îndeplinirea unor condiții obiective (indemnizații, sporuri), trebuie să aibă în vedere criteriile nediscriminatorii. De aceea, dacă pentru premii, stimulente sau alte forme de recompensă se poate accepta ideea ca ar putea fi acordate diferit, de la un salariat la altul (de exemplu, în funcție de devotamentul față de activitatea desfășurată, de modalitatea efectivă în care își îndeplinește atribuțiile de serviciu), discreționar uneori (dar în niciun caz nici acestea nu se pot acorda abuziv), pentru sporurile legal acordate (de exemplu: spor de toxicitate, de doctorat, de vechime etc.) și care au la bază criteriile legale obiective de acordare, acestea trebuie să fie reglementate nediscriminatoriu, eventual diferențiat pe categorii profesionale ori după condițiile de muncă.

Or, în cazul de față se constată că, deși este vorba despre persoane din aceeași categorie profesională (personal din învățământ) care au aceleași studii (studii doctorale) și care desfășoară aceeași activitate (activitate didactică), atribuțiile din fișa postului fiind identice, legiuitorul instituie un regim juridic diferit de salarizare. Deși este evident că salarizarea personalului din sistemul public poate (și chiar trebuie) fi diferențiată de legiuitor (în funcție de categoria profesională, de atribuțiile legale ori de responsabilitățile cu care persoana este investită, de poziția în sistemul public a funcției pe care o ocupă), totuși, nu poate fi primită ideea că o persoană poate fi salarizată diferit în funcție de momentul la care legiuitorul a intervenit și a schimbat sistemul de salarizare, prin intermediul unor norme tranzitorii.

Desigur, măsurile tranzitorii pentru conservarea unor drepturi pentru personalul aflat la un moment dat în anumite funcții sunt un demers legislativ perfect justificat, dar măsura criticată se referă inclusiv la persoane care se aflau încadrate în sistemul de învățământ la momentul schimbării sistemului și care nu se află în culpă pentru faptul că nu obținuseră până la momentul apariției legii acest titlu științific.

Astfel fiind, dacă este evident că sistemul de salarizare în sistemul public poate fi modificat de-a lungul timpului și că măsurile de conservare a drepturilor câștigate sunt perfect admisibile în cadrul unor astfel de modificări, este totuși discriminatorie o normă care tratează diferit salariații aflați în același tip de funcții la momentul schimbării sistemului, care suportă un regim juridic diferențiat, deși se află în aceeași situație, fiind deja încadrați în sistem, pe poziții de egalitate juridică cu cei care au obținut titlul de doctor cu doar o zi înainte de data de referință.

2. Susținerea Guvernului în sensul că „prevederile legale criticate nu vizează situația autorului excepției, ci situația acelor persoane care aveau în plată la 31 decembrie 2009 sporul pentru titlul științific de doctor” și că „a accepta susținerea autorului excepției în sensul acordării sporului și pentru

persoanele care au dobândit titlul științific de doctor ulterior datei de 31 decembrie 2009 ar echivala cu subrogarea Curții Constituționale în sfera de competență a legiuitorului, încălcându-se astfel art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992”, excepția fiind pentru aceste motive inadmisibilă, nu poate fi primită.

Astfel, este evident că orice măsură legislativă care generează discriminare în funcție de diferite criterii, mai exact care tratează diferit persoane aflate în aceeași situație și prin care sunt afectate drepturile fundamentale, se materializează în mod similar celei criticate în prezenta cauză. Pe de o parte, este imposibil de imaginat cum ar putea persoana avantajată să critice actul pretins discriminatoriu în fața instanței de judecată și care ar fi interesul acesteia la promovarea unei astfel de acțiuni. Pe de altă parte nu este de imaginat nici cum ar putea fi pronunțată o decizie în această materie astfel încât Curtea, declarând neconstituționalitatea dispoziției discriminatorii, să nu „repare” o omisiune a legiuitorului pentru o categorie de persoane. Altfel spus, a accepta opinia Guvernului ar echivala cu recunoașterea imposibilității Curții de a se pronunța în vreun fel în legătură cu dispoziții legale care dau naștere unei discriminări, știut fiind faptul că discriminarea apare tocmai prin acest mecanism de avantajare a unor persoane în raport cu altele. În acest mod, niciodată persoana dezavantajată nu va fi cuprinsă în ipoteza normei. Modalitatea de soluționare a discriminării rămâne la latitudinea legiuitorului, iar până la intervenția acestuia norma va produce efecte în privința tuturor destinatarilor (în virtutea actului respectiv), dar și a celor aflați în aceeași situație, în virtutea deciziei Curții, care nu legiferează, ci are rolul de reparare a omisiunii neconstituționale de legiferare.

3. Nici susținerea Guvernului în sensul că această diferență este doar o situație de tranziție, până la intrarea în vigoare în totalitate a Legii-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, nu poate fi primită în susținerea constituționalității textului criticat.

Aceasta deoarece, pe de o parte, legea invocată nu are un termen concret de intrare în vigoare, momentul producerii efectelor sale depinzând de o reglementare ulterioară (ceea ce pune în discuție inclusiv previzibilitatea acestei legi), iar pe de altă parte nu prezintă relevanță pentru constituționalitatea normei perioada de activitate a sa.

Astfel, atât normele temporare, cât și cele permanente trebuie să respecte în totalitate dispozițiile constituționale, iar faptul că o discriminare va fi înlăturată în viitor nu este de natură să salveze actul de viciu de neconstituționalitate. Astfel de derapaje discreționare ale legiuitorului trebuie sancționate de Curtea Constituțională, garantul supremației Constituției, drepturile fundamentale și protejarea lor în mod egal fiind piloni de bază ai democrației constituționale.

Având în vedere cele de mai sus, textul este neconstituțional în măsura în care compensația tranzitorie nu se acordă și persoanelor care, fiind încadrate în aceeași funcții înainte de 1 ianuarie 2010, au obținut titlul de doctor ulterior acestei date.

Judecător,

prof. univ. dr. **Mona-Maria Pivniceru**

ACTE ALE AUTORITĂȚII DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ

AUTORITATEA DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ

REGULAMENT

privind activitatea de control desfășurată de Autoritatea de Supraveghere Financiară

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2), art. 2 alin. (1), art. 3, art. 6, precum și ale art. 21² alin. (8) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 113/2013, cu modificările și completările ulterioare, în temeiul hotărârii Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară din data de 15 ianuarie 2014,

Consiliul Autorității de Supraveghere Financiară emite prezentul regulament.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — Prezentul regulament stabilește regulile generale în baza cărora Autoritatea de Supraveghere Financiară, denumită în continuare *Autoritatea*, realizează activitatea de control permanent, periodic și inopinat, asupra entităților și persoanelor vizate care desfășoară activități/operațiuni supuse autorizării/avizării și/sau supravegherii sale.

Art. 2. — (1) Termenii și expresiile utilizate în prezentul regulament au semnificațiile enunțate în actele normative prevăzute la art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 113/2013, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În sensul prezentului regulament, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) *activitate de control* — totalitatea acțiunilor desfășurate cu caracter programat sau inopinat, privitor la ansamblul obligațiilor entităților, ori determinate de apariția unor disfuncții sau sesizări și are ca scop verificarea respectării reglementărilor legale aplicabile entităților care desfășoară activități ori operațiuni supuse autorizării, avizării și/sau supravegherii Autorității;

b) *anchetă* — metodă de desfășurare a activității de control, realizată la sediul Autorității, care urmărește stabilirea împrejurărilor și a condițiilor în care entitățile, menționate la art. 2 alin. (1) lit. a), c) și d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2012, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 113/2013, cu modificările și completările ulterioare, au desfășurat unele operațiuni, în cazuri semnalate/identificate de încălcarea prevederilor legale specifice;

c) *audiere* — metodă de desfășurare a activității de control prin convocarea, la sediul Autorității, a persoanelor vizate pentru determinarea condițiilor și împrejurărilor în care entitățile și persoanele vizate au desfășurat o activitate;

d) *control periodic* — tip de desfășurare a activității de control, realizat cu o anumită ciclicitate, prin verificarea, la sediul entității, a operațiunilor desfășurate pe o perioadă de timp determinată și a îndeplinirii de către aceasta a obligațiilor, conform legislației incidente în sectoarele supravegheate de către Autoritate; controlul periodic se realizează cu anunțarea prealabilă a entității;

e) *control permanent* — ansamblul activităților de verificare realizate la sediul Autorității, prin direcțiile de specialitate ale Autorității; controlul permanent este exercitat: prin supravegherea și monitorizarea continuă a entităților/persoanelor vizate, prin analizarea datelor și informațiilor cuprinse în rapoarte/informări/notificări, prin analizarea și soluționarea sesizărilor/reclamațiilor, precum și prin analizarea documentelor și

informațiilor solicitate în cadrul activității de autorizare și supraveghere;

f) *control inopinat* — tip de desfășurare a activității de control prin verificarea, de regulă la sediul entității, a uneia sau mai multor activități ori operațiuni, desfășurate pe o perioadă de timp determinată, și a îndeplinirii de către aceasta a uneia sau mai multor obligații, conform legislației incidente în sectoarele supravegheate de către Autoritate;

g) *control încrucișat* — metodă de desfășurare a activității de control, care presupune verificarea la sediul entității sau al Autorității a înscrisurilor și operațiunilor unei entități în corelație cu înscrisurile deținute de o altă entitate; controlul încrucișat poate avea și caracter inopinat;

h) *echipă de control* — persoanele desemnate prin decizie de către președintele Autorității în vederea desfășurării activității de control asupra entităților și a persoanelor vizate, autorizate/avizate de către aceasta;

i) *entitate controlată* — entitățile menționate la art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2012, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 113/2013, cu modificările și completările ulterioare, și societățile comerciale cărora le-au fost externalizate de către administratori atribuții specifice sistemului de pensii private, cu privire la activitățile externalizate;

j) *persoană vizată* — persoana fizică și/sau reprezentantul legal al persoanei juridice, direct implicate în activitatea supusă controlului și supravegherii Autorității;

k) *proces-verbal de control* — documentul ce cuprinde totalitatea aspectelor constatate ca urmare a desfășurării unei activități de control asupra entităților și a persoanelor vizate care desfășoară activități/operațiuni supuse autorizării/avizării și/sau supravegherii Autorității;

l) *sondaj* — metoda de verificare selectivă a înscrisurilor, a datelor și a operațiunilor considerate ca reprezentative pentru ansamblul unei activități.

Art. 3. — (1) Activitatea de control asupra entităților implicate și a persoanelor vizate în sectorul asigurărilor și reasigurărilor, sectorul instrumentelor și investițiilor financiare și sectorul sistemului de pensii private se realizează ca urmare a aprobării Consiliului Autorității sau, după caz, a președintelui acesteia.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), activitatea de control permanent/activitatea de supraveghere se exercită de către direcțiile de specialitate, în concordanță cu legislația aplicabilă fiecărui sector de activitate, conform atribuțiilor stabilite prin Regulamentul de organizare și funcționare al Autorității.

(3) Activitatea de control periodic și inopinat se exercită prin intermediul Direcției control și al celorlalte direcții de specialitate, de regulă în colaborare cu Direcția control.

(4) Activitatea de control periodic și inopinat se desfășoară la sediul entităților sau la sediul Autorității și se declanșează în baza deciziilor emise de președintele Autorității.

(5) În cadrul activităților de control, în vederea realizării obiectivelor sale, Autoritatea cooperează și face schimb de informații cu orice alte instituții și autorități din România și din alte state, ori de câte ori este necesar, conform prerogativelor stabilite prin lege.

CAPITOLUL II

Reguli generale privind controlul și procedura de efectuare a controlului periodic și inopinat

SECȚIUNEA 1

Reguli generale privind activitatea de control

Art. 4. — În realizarea atribuțiilor sale de control, Autoritatea decide asupra tipului și/sau a metodei de control exercitate și asupra locului de desfășurare a verificărilor, în funcție de scopul, obiectivele și complexitatea activității desfășurate, în concordanță cu legislația aplicabilă fiecărui sector de activitate.

Art. 5. — (1) Controlul periodic se organizează și se desfășoară în baza unui Plan anual integrat, aprobat de către Consiliul Autorității.

(2) Pe lângă controalele periodice efectuate pot fi derulate, ori de câte ori se consideră necesar, și controale inopinate aprobate de către președintele Autorității care urmăresc anumite obiective tematice, stabilite în fiecare situație, precum și anchete în cazuri semnalate/identificate de încălcări ale prevederilor legale aplicabile sectoarelor supravegheate.

(3) Controalele desfășurate la sediul entității pentru verificarea modului de îndeplinire a planului de măsuri stabilit prin hotărâre a Consiliului Autorității și controalele desfășurate ca urmare a solicitărilor entităților aflate în sfera de autorizare/avizare și/sau supraveghere a Autorității, de limitare, suspendare sau încetare a activității, sunt asimilate controlului inopinat, corelativ cu prevederile legislației sectoriale specifice.

Art. 6. — (1) La stabilirea perioadei de timp ce urmează a face obiectul unui nou control periodic se au în vedere perioada anterior controlată, natura și volumul activității entității, riscul și complexitatea produselor și serviciilor oferite, gradul de conformare observat anterior, elementele relevante identificate în situațiile financiare anuale/rapoartele financiare și tehnice periodice sau în rapoartele de supraveghere prudentială, astfel încât să se asigure continuitate în verificarea activității desfășurate de entitate.

(2) Selectarea operațiunilor și a documentelor ce urmează a fi verificate se face de către echipa de control, în baza tematicii de control, luând în considerare obiectivele controlului, ponderea operațiunilor, precum și relevanța acestora în activitatea entității supuse controlului.

(3) În situația în care, ulterior efectuării activității de control, Autoritatea intră în posesia unor date și informații suplimentare, aceasta poate decide reverificarea, integral sau parțial, a perioadei controlate.

Art. 7. — (1) Autoritatea poate suspenda un control periodic sau inopinat, notificând entitatea cu privire la data de la care se suspendă derularea acestuia și, ulterior, cu privire la data la care este reluat.

(2) Suspendarea controlului se hotărăște de către Consiliul Autorității sau, după caz, de către președintele acesteia.

SECȚIUNEA a 2-a

Procedura de efectuare a controlului

Art. 8. — (1) Controlul periodic și inopinat se declanșează în baza deciziei de control semnate de către președintele

Autorității. Decizia de control cuprinde cel puțin următoarele elemente:

- a) denumirea Autorității;
- b) temeiul legal al emiterii deciziei;
- c) tipul controlului;
- d) numele și prenumele persoanelor desemnate din cadrul Autorității să efectueze controlul;
- e) denumirea și adresa entității supuse controlului;
- f) data declanșării controlului;
- g) obiectul/tematica controlului și, după caz, perioada supusă controlului;
- h) obligațiile entităților sau persoanelor supuse controlului;
- i) semnătura președintelui și ștampila Autorității.

(2) La data prezentării la sediul entității supuse controlului, echipa de control înregistrează numărul și data deciziei Autorității în Registrul unic de control al acesteia.

(3) În situația în care se impune o audiere la sediul Autorității, în decizie se înscrie data și ora la care persoanele convocate se prezintă, obiectul audierii, precum și eventualele documente pe care acestea trebuie să le furnizeze.

(4) În timpul derulării controlului, echipa de control poate fi completată sau modificată, temporar ori pentru întreaga perioadă rămasă, cu personal de specialitate din celelalte direcții de specialitate din cadrul Autorității în funcție de complexitatea sau caracterul particular al constatărilor preliminare.

Art. 9. — În cazul controlului periodic, entitatea este notificată, printr-o adresă transmisă prin poștă sau, după caz, prin fax, cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de data declanșării controlului.

Art. 10. — (1) Documentele și informațiile aferente controlului sunt solicitate entității de către echipa de control, stabilindu-se termenele pentru predarea acestora.

(2) Predarea documentelor și informațiilor prevăzute la alin. (1) trebuie să se facă la termenele stabilite de către echipa de control.

Art. 11. — (1) În timpul activității de control, echipa de control poate întocmi un proces-verbal de ridicare date/documente în care consemnează documentele, datele și/sau situațiile furnizate de către entitatea supusă controlului.

(2) Procesul-verbal de ridicare date/documente prevăzut la alin. (1) cuprinde cel puțin următoarele:

- a) data și locul încheierii procesului-verbal;
- b) decizia Autorității în baza căreia a fost declanșat controlul;
- c) numele, prenumele și funcția persoanelor desemnate să efectueze controlul;
- d) denumirea entității controlate;
- e) numele, prenumele și funcția reprezentantului legal al entității controlate sau ale persoanelor care au reprezentat entitatea pe perioada controlului;
- f) data declanșării controlului;
- g) toate notele explicative date în scris de către reprezentantul legal al entității supuse controlului și de personalul acesteia;
- h) numărul de file prezentate/ridicate în format fizic și identificarea documentelor prezentate/ridicate în format electronic;
- i) mențiunea că toate înscrisurile în original puse la dispoziția persoanelor desemnate să efectueze controlul au fost restituite, iar copiile prezentate/ridicate de către echipa de control sunt complete și conform cu originalele;
- j) alte înscrisuri, date, situații și/sau informații pe care echipa de control le consideră relevante.

(3) Procesul-verbal de ridicare date/documente prevăzut la alin. (1) se întocmește în două exemplare, unul pentru Autoritate și celălalt pentru entitatea supusă controlului, și se semnează de ambele părți.

(4) În cazul în care reprezentantul legal al entității sau persoanele care au reprezentat entitatea pe perioada în care se desfășoară controlul refuză semnarea, acest fapt se consemnează în procesul-verbal de ridicare date/documente de către echipa de control.

(5) Ambele exemplare ale procesului-verbal de ridicare date/documente se înregistrează cu același număr de înregistrare în registrul de intrări-ieșiri al entității supuse controlului.

(6) În situația unei audieri efectuate la sediul Autorității se întocmește un proces-verbal de audiere, în două exemplare, câte unul pentru fiecare parte implicată, în care se vor menționa, după caz, elementele enumerate la alin. (2) și care se înregistrează la Registratura generală a Autorității.

(7) Concluziile rezultate în urma verificării înscrisurilor și a celorlalte activități aferente anchetei sunt prezentate Consiliului Autorității.

Art. 12. — (1) În urma verificării înscrisurilor și a celorlalte activități aferente controlului periodic sau inopinat, echipa de control întocmește un proces-verbal de control la sediul Autorității ori la sediul entității, după caz, care trebuie să cuprindă, fără a se limita, următoarele:

a) toate elementele prevăzute la art. 11 alin. (2);
b) perioada în care s-a desfășurat controlul;
c) constatările și orice aspecte relevante, în conformitate cu tematica aferentă controlului;

d) referiri la anexele ce fac parte integrantă din procesul-verbal, precum: lista înscrisurilor și/sau a situațiilor întocmite la solicitarea persoanelor desemnate să efectueze controlul, copiile documentelor ștampilate și semnate de către reprezentanții entității pentru conformitate cu originalul, fișierelor verificate cu ocazia controlului, cu semnătură electronică extinsă, după caz;

e) alte înscrisuri, date, situații și/sau informații pe care echipa de control le consideră relevante.

(2) Procesul-verbal de control prevăzut la alin. (1) se întocmește în două exemplare, unul pentru Autoritate și celălalt pentru entitatea supusă controlului.

(3) Procesul-verbal de control se înregistrează în registrul de intrări-ieșiri al Autorității.

(4) Numărul și data procesului-verbal de control aferent controlului desfășurat la sediul entității sunt înscrise în registrul unic de control al acesteia.

Art. 13. — Entitatea supusă controlului are dreptul de a formula în scris obiecțiuni la procesul-verbal de control remis acesteia, sub semnătura reprezentantului legal, după cum urmează:

a) în termen de 3 zile calendaristice de la data primirii procesului-verbal de control, în cazul controlului inopinat;

b) în termen de 7 zile calendaristice de la data primirii procesului-verbal de control, în cazul controlului periodic.

Art. 14. — (1) Pe baza concluziilor rezultate în urma activității de control efectuate, Consiliul Autorității poate hotărî aplicarea unor sancțiuni potrivit legislației aplicabile și/sau măsuri, în scopul prevenirii ori remedierii deficiențelor constatate, precum și sesizarea altor instituții sau autorități ale statului, conform competențelor acestora.

(2) Dispunerea sancțiunilor și/sau a măsurilor se face în baza hotărârii Consiliului Autorității, prin decizie semnată de președintele acesteia, și se comunică entității/persoanei sancționate.

(3) Deciziile de sancționare se publică în Buletinul Autorității și/sau, după caz, în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 15. — Persoanele fizice sau juridice sancționate pot formula plângere împotriva deciziei prin care sunt aplicate sancțiuni ori dispuse măsuri, în conformitate cu dispozițiile Legii

contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare.

CAPITOLUL III

Drepturile și obligațiile entităților sau persoanelor supuse controlului periodic și inopinat și ale echipei de control

SECȚIUNEA 1

Drepturile și obligațiile entității controlate și ale persoanelor vizate

Art. 16. — În timpul desfășurării activității de control entitățile sau persoanele vizate au următoarele drepturi:

a) să fie notificate asupra declanșării controlului, în cazul controlului periodic;

b) să beneficieze, din partea persoanelor desemnate să efectueze activitatea de control, de un tratament just și echitabil;

c) să fie informate cu privire la rezultatele finale ale controlului efectuat;

d) în cazul întocmirii unui proces-verbal de control să formuleze obiecțiuni la acesta;

e) să semneze procesele-verbale de control, procesele-verbale de ridicare date/documente și procesele-verbale de audiere cu obiecțiuni, dacă este cazul;

f) să conteste măsurile și sancțiunile dispuse prin actele Autorității.

Art. 17. — Pe durata desfășurării activității de control entitatea sau persoana vizată are următoarele obligații:

a) să permită accesul echipei de control în spațiile în care se desfășoară activitatea pentru care a fost autorizată/avizată, precum și în spațiile unde se află documentele aferente activității și sistemele informatice utilizate;

b) să răspundă la solicitarea Autorității de a se prezenta la data și locul stabilite pentru efectuarea activității de control;

c) să permită și să asigure efectuarea în bune condiții a activității de control și să acorde sprijinul necesar desfășurării acesteia;

d) să pună la dispoziția echipei de control, la data și locul stabilit, ca urmare a solicitării acesteia, toate înscrisurile, informațiile, fișierele, registrele și evidențele contabile aferente activității pe care o desfășoară, documentele în original, copiile certificate conform cu originalul ale acestora, precum și traducerea legalizată în limba română, după caz;

e) să colaboreze pe întreaga perioadă de desfășurare a activității de control în vederea determinării situațiilor de fapt, prin prezentarea în întregime a faptelor cunoscute și a tuturor documentelor doveditoare;

f) să pună la dispoziția echipei de control documente date și informații complete și conforme cu realitatea.

SECȚIUNEA a 2-a

Drepturile și obligațiile echipei de control

Art. 18. — În exercitarea atribuțiilor ce îi revin, echipa de control are următoarele drepturi:

a) să aibă acces în spațiile în care entitatea își desfășoară activitatea, precum și în spațiile unde se află documentele și sistemele informatice de evidență și prelucrare a datelor;

b) să efectueze verificări în prezența reprezentantului legal al entității sau a persoanei desemnate să o însoțească în orice sediu și incintă în care entitatea își desfășoară activitatea, inclusiv în sediile societăților cărora le-au fost externalizate/transferate activități specifice;

c) să solicite prezența la sediul Autorității a reprezentantului legal al entității și a altor persoane în vederea furnizării de informații și de note explicative scrise, precum și a prezentării de documente, înscrisuri, registre și evidențe contabile;

d) să solicite și să verifice, în totalitate sau prin sondaj, orice informații, documente, fișiere, înscrisuri, registre și evidențe contabile care pot avea legătură cu activitatea entității, inclusiv cu activitățile externalizate/transferate de aceasta, după caz, precum și sistemele informatice de evidență și prelucrare a datelor;

e) să ridice copii ale oricărui document, fișier, înscris, registru și înregistrare contabilă;

f) să solicite, verbal sau în scris, toate informațiile și explicațiile referitoare la acțiunile și operațiunile desfășurate de entitatea supusă controlului;

g) să solicite note explicative scrise reprezentantului legal al entității, angajaților acesteia, precum și reprezentantului oricărei alte societăți careia i-au fost externalizate/transferate activități specifice.

Art. 19. — În exercitarea atribuțiilor ce îi revin, echipa de control are următoarele obligații:

a) să se identifice prezentând entității supuse controlului legitimația de serviciu și decizia de efectuare a controlului/audierii;

b) să aplice corect prevederile legislației în vigoare în domeniile supravegheate de către Autoritate;

c) să păstreze confidențialitatea asupra datelor și informațiilor obținute;

d) să efectueze controlul în așa fel încât să nu afecteze activitatea curentă a entității supuse controlului;

e) să utilizeze eficient timpul alocat controlului;

f) să respecte programul de lucru al entității. Controlul se poate desfășura și în afara programului de lucru al entității, cu acordul scris al acesteia.

CAPITOLUL IV

Sancțiuni

Art. 20. — În cadrul activității de control permanent/activității de supraveghere exercitate de către direcțiile de specialitate ale Autorității pot fi utilizate, după caz, și metodele de desfășurare a activității de control descrise în cazul controlului inopinat și a controlului periodic (audiere, control încrucișat, sondaj).

Art. 21. — Sancționarea entităților supuse controlului permanent/supravegheii se face conform procedurii stabilite la art. 14.

Art. 22. — Nerespectarea de către entitățile și persoanele vizate supuse activității de control a prevederilor prezentului regulament se sancționează de către Autoritate în conformitate cu legislația aplicabilă sectoarelor supravegheate.

CAPITOLUL V

Dispoziții finale

Art. 23. — (1) Prezentul regulament intră în vigoare la 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Activitățile de control în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a prezentului regulament vor continua în conformitate cu prevederile în vigoare la data începerii derulării controlului.

(3) La data intrării în vigoare a prezentului regulament se abrogă Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 4/2010 pentru aprobarea Normei nr. 3/2010 privind procedura de efectuare a controlului entităților care desfășoară activități în sistemul de pensii private, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 185 din 23 martie 2010, precum și orice alte dispoziții contrare.

Președintele Autorității de Supraveghere Financiară,

Dan Radu Rușanu

București, 17 ianuarie 2014.

Nr. 1.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948368 644540